

27 листопада 2012 року в Національному музеї літератури в Києві відбувся урочистий вечір з нагоди 120-річчя всесвітньовідомого українського драматурга Миколи Куліша

. На початку вечора, після демонстрації фрагменту документального фільму про Куліша, пролунало звернення міністра культури України М. Кулиняка до учасників урочистості. В ньому наголошувалося на світовому значенні творчості геніального драматурга, його визначальній ролі у створенні модерного українського театру XX ст. й потребі популяризації його спадщини, яка завжди належатиме до вершинних здобутків світової культури. У виступі відомого режисера й культуролога Леся Танюка, зверненому передовсім до студентів, чисельно присутніх у залі, пролунала парадоксальна думка: значна частина творчості Куліша, зокрема п'єс, написаних під впливом революційних ідей Курбаса й після знайомства із модерною європейською літературою XX ст., залишається непрочитаною і не поставленою українськими театрами.

Адже геніальні «97», «Хулій Хурина» та інші ранні твори – це лише початок його творчого зростання. До кращих творів світового рівня належить своєрідна «національна» трилогія – «Народній Малахій», «Мина Мазайло» й «Патетична соната». Як припускає Л. Танюк, «Маклена Грасса», дія якої буцімто відбувається у Польщі, насправді є алегоричною критикою сталінського режиму, а в образі маршалка Пілсудського виведений Сталін. Блискучим відображенням складних процесів, які відбувалися в Радянській Україні доби «коренізації» є п'єса «Мина Мазайло», актуальність і гострота якої не зменшується з плином років. Доля Куліша, як і всіх інших

представників нашого «розстріляного відродження», була трагічною. Попри його бойову біографію і твори, котрі звеличували революційні перетворення на селі 20-х років, 1934 року Миколу Куліша заарештували, буцімто за участь у Всеукраїнському боротьбистському терористичному центрі, й заслали на 10 років на Соловки. Під час ув'язнення, божеволіючи в камері-одиночці, драматург написав великого листа новому наркомові внутрішніх справ Ягоді, який замінив Єжова, з риторичними питаннями: як могли його, комуніста й колишнього червоного командира, засудити, як ворога нової влади? Але, як уважає Лесь Танюк, цей лист – своєрідний літературний твір, гра чистого (чи, навпаки, затьмареного) розуму. Насправді ж, як впливає з такого ж детального доносу співкамерника-стукача на Куліша, той до останніх хвилин був українським патріотом, уважав злочинцями Сталіна і його прибічників, а українських комуністів 30-х років – зрадниками свого народу. На думку Танюка, наругою над пам'яттю Миколи Куліша, Леся Курбаса і всіх тих 1111 страчених у перші дні листопада 1937 року в Сандормосі «на відзначення 20-річчя Жовтневої революції» є покладання квітів до пам'ятника Леніну в Києві 7 листопада цього року.

Урочистий вечір продовжила продумана мистецька програма: авторські виступи співаків та музикантів, уривок із поеми «Галілей» Кулішевого соратника Євгена Плужника, врешті народні думи й пісні у виконанні лауреата Шевченківської премії бандуриста Віктора Нечепи. Кожен із митців клав по яскравій квітці під портрет усміхненого Куліша, а бандурист – іще й нові книги та диск. На завершення увесь зал стоячи вшанував пам'ять великого драматурга гімном «Ще не вмерла Україна».